COFNODION

Dyddiad:	Dydd Mercher, 17 Ebrill 2002	
Amser:	9.00am i 11.50am	
Lleoliad:	Ystafell Bwyllgora 3, Cynulliad Cenedlaethol Cymru	
Presennol:	**Aelodau'r Pwyllgor Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol**	
	Kirsty Williams **(Cadeirydd)**	Aberhonddu a Sir Faesyfed
	Jocelyn Davies	Dwyrain De Cymru
	Brian Gibbons	Aberafan
	Jane Hutt (Gweinidog)	Bro Morgannwg
	Ann Jones	Dyffryn Clwyd
	Dai Lloyd	Gorllewin De Cymru
	David Melding	Canol De Cymru
	Lynne Neagle	Tor-faen
	Yn Bresennol	
	Angela Hooper	Rheolwraig Ranbarthol, Swyddfa De Ddwyrain Cymru, Chwarae Teg
	Ruth Marks	Prif Weithredwraig, Chwarae Teg
	Swyddogion	
	Chris Burdett	Yr Is-adran Plant a Theuluoedd
	Dr Ruth Hall	Prif Swyddog Meddygol
	Ann Lloyd	Cyfarwyddwraig, GIG yng Nghymru
	Graham Williams	Arolygiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru
	Ysgrifenyddiaeth:	
	Jane Westlake	Clerc y Pwyllgor
	Claire Morris	Dirprwy Glerc y Pwyllgor

Eitem 1: Ymddiheuriadau ac Amnewidiadau

1.1 Derbyniwyd ymddiheuriadau gan Geraint Davies a Rod Richards.

1.2 Croesawodd y Cadeirydd Jocelyn Davies i'r Pwyllgor a chofnododd ei diolch i Brian Hancock am ei gyfraniad at waith y Pwyllgor yn ystod y 18 mis diwethaf. Croesawodd hefyd Peter Jones, a benodwyd yn ddiweddar fel Cwnsler i Bwyllgorau'r Cynulliad.

1.3 Atgoffwyd yr Aelodau o'r gofyniad, o dan Reol Sefydlog 4.5, i ddatgan unrhyw fuddiannau cyn cymryd rhan yn y gweithrediadau. Gwnaed y datganiadau canlynol:

- Brian Gibbons, ymarferydd meddygol cofrestredig;

- Dai Lloyd, meddyg teulu ac aelod o Gyngor Dinas a Sir Abertawe.

Eitem 2: Adroddiad Misol y Gweinidog
Papur: HSS-08-02(p.1)

2.1 Mewn ymateb i gwestiynau a sylwadau'r Aelodau, gwnaeth y Gweinidog y pwyntiau canlynol:

- Byddai cam cyntaf y Cynllun Gweithredu Gofal Sylfaenol yn cael ei lansio ym mis Gorffennaf 2002, gyda'r ail gam yn dechrau ym mis Ionawr 2003. Byddai'r cynllun gweithredu yn hanfodol i ddatblygu gwasanaethau iechyd a iechyd a lles yng Nghymru a datblygwyd y terfynau amser yn unol â'r amserlen ar gyfer sefydlu Byrddau Iechyd Lleol, gan mai hwy fyddai'n gyfrifol am ei weithredu.
- Roedd y contract diwygiedig ar gyfer meddygon teulu yn cael ei ddatblygu yn ôl terfynau amser gwahanol i'r Cynllun Gweithredu Gofal Sylfaenol, ond roedd angen i'r cynllun gweithredu ystyried y darpariaethau a fyddai'n dod i'r amlwg o fewn y contract newydd.
- Mewn gweithdy diweddar y farn oedd na ddylid sefydlu model penodedig ar gyfer datblygu Canolfannau Adnoddau Gofal Sylfaenol yng Nghymru.
- Byddai gwybodaeth ar benodiadau o fewn Adran GIG Cymru yn cael ei darparu yn ystod yr adroddiad misol nesaf. Byddai hyn yn cynnwys penodi Cyfarwyddwr Gofal Sylfaenol.
- Byddai'r ffigurau a gyhoeddwyd gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol ar gyfer cyfraddau beichiogi ymhlith merched yn eu harddegau ar gael i'r Aelodau.
- Byddai papur i'w nodi yn cael ei ddarparu ar nifer yr achosion o feichiogi ymhlith merched yn eu harddegau.
- Derbyniwyd gormod o geisiadau ar gyfer y Gronfa Anghydraddoldebau mewn Iechyd ond roedd y meini prawf ar gyfer cyflwyno ceisiadau yn glir iawn. Roedd llawer o'r prosiectau bellach ar waith a byddai adroddiad interim yn cael ei baratoi ar gyfer cyfarfod yn y dyfodol. Byddai manylion y cynlluniau a gymeradwywyd yn cael eu dosbarthu. Dywedodd Dr Hall y sefydlwyd grðp ymgynghorol, yr oedd yn gadeirydd arno, i archwilio'r ceisiadau. Roedd y grðp yn awyddus i weld gwasgariad daearyddol o ran prosiectau a defnyddiwyd nifer o fynegrifau amddifadedd i nodi ardaloedd lle y disgwyliwyd anawsterau penodol. Daeth i'r amlwg nad oedd rhai grwpiau yn meddu ar y sgiliau angenrheidiol i lunio cais priodol am arian felly rhyddhawyd adnoddau i ddarparu help ac arweiniad i grwpiau o'r fath. Roedd rhaglen waith arwyddocaol yn weithredol i werthuso profiad y grðp ymgynghorol a byddai adroddiad interim o'r gwerthusiad hwn yn cael ei ddarparu fel adroddiad i'w nodi.
- Bu'r bartneriaeth gyda'r cyfryngau i godi ymwybyddiaeth o ganser ceilliol yn llwyddiannus iawn gan gael effaith enfawr. Fel cam dilynol, cynhyrchwyd fideos a byddent yn cael eu dosbarthu i ysgolion.
- Byddai papur ar gyngor mewn profedigaeth yn cael ei baratoi ar gyfer cyfarfod yn y dyfodol.
- Cadarnhaodd Dr Hall bod plant yn un o elfennau allweddol y strategaeth maetheg ddrafft. Roedd ganddi hefyd gysylltiadau cryf â'r rhaglen anghydraddoldebau iechyd.
- Byddai gwybodaeth ar y rhaglen ar gyfer gweithredu'r fenter gofal llygaid yn cael ei chynnwys yn yr adroddiad misol nesaf.
- Byddai manylion aelodau'r gweithgor ar Drais yn y Cartref a Thrais yn erbyn Merched yn cael ei

darparu yn natganiad y Gweinidog i’w cyfarfod llawn y diwrnod canlynol. Byddai ystyriaeth hefyd yn cael ei rhoi i ba un a ddylai’r Cynulliad, fel cyflogwr, gynnig cymorth i aelodau o staff a allai fod wedi dioddef trais yn y cartref.
- Byddai manylion am sut y dyrannwyd arian gwerth £40m y Rhaglen Adnewyddu Cyfalaf Cymru Gyfan yn cael eu dosbarthu.

2.2 Mynegodd yr Aelodau bryder ynghylch yr argyfwng parhaus ym maes gofal preswyl a’r gostyngiad yn nifer y llefydd preswyl sydd ar gael yng Nghymru.

2.3 Dywedodd y Gweinidog y sefydlwyd Grðp Strategaeth Gofal Cymru i ymdrin â hyn. Cynrychiolwyd y sector annibynnol ac roedd y grðp wrthi’n ystyried datblygu modelau gofal mwy hyblyg. Roedd amrywiad ledled Cymru yn y farchnad. O ganlyniad i ymagweddau gwahanol y 22 awdurdod iechyd cafwyd patrwm cymysg iawn yn nhermau darpariaeth, a dyrannwyd £12m o arian ychwanegol yn uniongyrchol i awdurdodau lleol i wella’r ddarpariaeth gofal.

2.4 Dywedodd Graham Williams y dylai’r ddadl yn awr ganolbwyntio ar botensial darpariaeth yn y dyfodol yn hytrach na chynnal lefelau presennol, a bod Grðp Strategaeth Gofal Cymru yn rhoi cyfle i ddechrau’r drafodaeth ynghylch patrymau gofal hyblyg mewn ffordd gyffredinol. Gellid lliniaru pwysau byr dymor gydag ychwanegiadau arian parod, ond roedd cyfle gwirioneddol bellach yn bodoli i edrych ar well ffyrdd o weithio a chomisiynu gwasanaethau ar gyfer y dyfodol.

2.5 Gofynnodd y Cadeirydd i’r aelodau ystyried sut yr hoffent gael eu cadw’n hysbys am waith Grðp Strategaeth Gofal Cymru.

2.6 Gofynnodd y Cadeirydd i Peter Jones edrych ar yr amserlen ar gyfer is-ddeddfwriaeth gan nodi unrhyw feysydd o wahaniaeth arwyddocaol i Gymru neu lle roedd cyfle i ddylanwadu ar ddeddfwriaeth eilaidd.

<u>Gweithredu</u>

- Cyfraddau beichiogi ymhlith merched yn eu harddegau y Swyddfa Ystadegau Gwladol i’w darparu i’r Aelodau.
- Papur i’w nodi i’w ddarparu ar nifer yr achosion o feichiogi ymhlith merched yn eu harddegau.
- Manylion y cynlluniau a gymeradwywyd o dan y Gronfa Anghydraddoldebau mewn Iechyd i gael eu dosbarthu.
- Adroddiad interim ar werthuso’r Gronfa Anghydraddoldebau mewn Iechyd i gael ei ddarparu fel papur i’w nodi.
- Papur ar gyngor mewn profedigaeth i’w baratoi ar gyfer cyfarfod yn y dyfodol.
- Gwybodaeth ar weithredu’r fenter gofal llygaid i’w chynnwys yn y cyfarfod misol nesaf.
- Manylion o sut y dyrannwyd arian gwerth £40m y Rhaglen Adnewyddu Cyfalaf Cymru Gyfan i’w dosbarthu.
- Copi o lythyr y Gweinidog at David Melding mewn perthynas ag ystadegau cartrefi nyrsio a

chartrefi gofal i'w ddosbarthu i'r Aelodau.

Eitem 3: Chwarae Teg
Papur HSS-08-02(p.2)

3.1 Croesawodd y Cadeirydd Ruth Marks, Prif Weithredwraig Chwarae Teg ac Angela Hooper, Rheolwraig Ranbarthol Swyddfa De Ddwyrain Cymru, a wnaeth gyflwyniad byr ar ganfyddiadau cychwynnol ymchwil Dengmlwyddiant Chwarae Teg. Atodir copi o'r cyflwyniad yn Atodiad A.

3.2 Mewn ymateb i gwestiynau gan yr Aelodau, gwnaed y pwyntiau canlynol:

- Roedd gofal plant fforddiadwy o ansawdd uchel yn faes lle roedd Chwarae Teg yn awyddus i ymgymryd â gwaith pellach, ac roedd yr Is-adran Plant a Theuluoedd wedi nodi y gallai dimensiwn economaidd gofal plant fod yn brosiect priodol ar gyfer y dyfodol.
- Hyd nes y byddai'r canfyddiadau ymchwil terfynol ar gael nid oedd yn hysbys pa fath o salwch a oedd yn atal merched rhag gweithio. Byddai copi o'r adroddiad terfynol ar gael i'r Aelodau.
- Byddai cais yn cael ei gyflwyno i'r ymgynghorwyr a oedd yn cynnal yr ymchwil i ymchwilio i'r cysylltiadau rhwng salwch a'r system budd-daliadau.
- Roedd Partneriaethau Datblygiad y Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant yn amrywio ledled Cymru. Sefydlwyd rhwydwaith yn ddiweddar ar gyfer cydlynwyr a phobl sy'n ymwneud â'r partneriaethau i gynnig cymorth a rhannu arfer gorau ledled Cymru.
- Ni fu nifer y bobl a wnaeth gais am Gredyd Treth i Deuluoedd sy'n Gweithio yn uchel. Roedd y system yn ddryslyd ac yn anodd i gael mynediad iddi. Roedd yn gweithio'n dda i'r rheini a lwyddodd i gael mynediad iddi, ond roedd llawer o deuluoedd nad oeddent yn ymwybodol y gallent fod yn gymwys.
- Roedd Chwarae Teg yn gweithio gydag Awdurdod Datblygu Cymru ar brosiect ar gyfer busnesau bach a chanolig eu maint i'w helpu i ddatblygu polisïau cyfle cyfartal a recriwtio a chadw staff, ac fel rhan o hynny i gyflwyno patrymau gweithio hyblyg. Roedd Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi rhyddhau arian i helpu i ddatblygu'r polisïau hyn.
- Gwnaed rhywfaint o waith ar gyflog ac amodau ar gyfer gweithwyr cartref ond byddai'r cyfle i ymchwilio ymhellach i'r maes hwn yn cael ei groesawu.

3.3 Diolchodd y Cadeirydd i Ruth Marks ac Angela Hooper am gyflwyniad addysgiadol iawn a dywedodd ei bod yn edrych ymlaen at dderbyn canfyddiadau llawn yr ymchwil.

Eitem 4: Datganiad ar Gymdeithas y Plant

4.1 Gwnaeth y Gweinidog ddatganiad ar Gymdeithas y Plant. Atodir copi ohono yn Atodiad B.

4.2 Mewn ymateb i'r datganiad, gwnaed y pwyntiau canlynol gan yr Aelodau:

- Cymeradwywyd ymroddiad personol a chyfraniad y staff a gyflogwyd ym mhrosiectau

Cymdeithas y Plant yng Nghymru, yn dilyn cyhoeddiad y Gymdeithas ei bod yn tynnu'n ôl o Gymru.
- Dylid sefydlu protocol i atal sefyllfa debyg rhag digwydd mewn sefydliadau gwirfoddol eraill a ariennir.
- Mynegwyd pryder ynghylch prosiectau yn Esgobaethau'r Eglwys yng Nghymru yn Nhyddewi ac Aberhonddu ac Abertawe. Gofynnodd y Cadeirydd i'r swyddogion sicrhau eu bod yn ymwybodol o'r cynnydd wrth negodi.

4.3 Cadarnhaodd y Gweinidog y byddai pob prosiect eiriolaeth o dan arweiniad Cymdeithas y Plant yng Nghymru yn cael eu diogelu yn ystod y cyfnod interim gan y trefniadau a gyhoeddwyd yn ei datganiad.

Eitem 5: Adroddiad y Prif Swyddog Meddygol
Papur HSS-0701(p.3)

5.1 Ailddechreuwyd ar y drafodaeth am adroddiad y Prif Swyddog Meddygol, a ohiriwyd yn ystod y cyfarfod diwethaf.

5.2 Mewn ymateb i gwestiynau a sylwadau'r Aelodau, gwnaed y pwyntiau canlynol gan Dr Hall:

- Cydnabuwyd rôl llywodraeth leol wrth wella iechyd a lleihau anghydraddoldebau. Fel rhan o'r adolygiad o iechyd cyhoeddus, roedd trafodaethau ar ddechrau (drwy Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru) ar y ddealltwriaeth gorfforaethol o gyfraniad llywodraeth leol ym maes iechyd.
- Roedd mynediad i wybodaeth ac ymchwil dda yn hanfodol er mwyn i bobl broffesiynol ym maes iechyd fod yn eiriolwyr effeithiol ar ran y cyhoedd. Roedd angen mwy o waith ar gyfleu risgiau i'r cyhoedd oherwydd os na chânt eu cynnwys yn ystod cam cynnar daw yn gynyddol anodd sicrhau eu cefnogaeth.
- Nid oedd proffil afiechyd anadlol aciwt a chronig yn gymesur â'r baich a osodwyd ganddo ar y boblogaeth.
- Pwysleisiwyd pwysigrwydd golchi dwylo i bawb, nid pobl broffesiynol ym maes iechyd yn unig. Roedd tystiolaeth glir o'r cysylltiadau rhwng hylendid dwylo gwael a heintiau a drosglwyddir yn yr ysbyty. Roedd gwaith yn mynd rhagddo i hyrwyddo'r defnydd o ddeunyddiau priodol i lanhau dwylo.
- Mynegwyd pryder y gallai'r gostyngiad yn nifer y babanod a oedd yn cael brechiad MMR olygu y byddai'r frech goch yn dychwelyd. Yng Nghymru, canolbwyntiwyd yr ymdrechion ar roi cymorth i bobl broffesiynol ym maes iechyd gan sicrhau bod ganddynt y wybodaeth a'r ddealltwriaeth angenrheidiol i dawelu meddyliau rhieni.
- Roedd darparu llaeth cyflawn i blant bach mewn ysgolion yn briodol.
- Roedd yn anodd deall epidemioleg hunanladdiadau mewn cymunedau gwledig, gan fod nifer yr achosion yn gymharol yn rhy isel i roi darlun ystadegol gadarn o dueddiadau. Gallai'r gwaith sy'n mynd rhagddo ar effeithiau Clwy'r Traed a'r Genau ar iechyd y meddwl roi cyfle i edrych ar y sail tystiolaeth ehangach.
- Byddai llwyddiant y cynllun yn Lloegr i ddarparu ffrwythau am ddim i blant ysgol yn cael ei

fonitro.

Eitem 6: Cofnodion y Cyfarfod ar 13 Mawrth 2002
Papur HSS-07-02(min)

6.1 Derbyniwyd y cofnodion.

Eitem 7: Papurau i’w Nodi Blaen Raglen Waith Fanwl
Papur HSS-08-02(p.6)

7.1 Nododd y Cadeirydd y gallai fod problem gydag amseru Mesur y GIG (Cymru) yn San Steffan, a allai olygu rhywfaint o newidiadau munud olaf i’r rhaglen. Byddai’r Clerc yn hysbysu’r Aelodau yn hyn o beth.

7.2 Cytunodd yr Aelodau i gynnal cyfarfod ychwanegol brynhawn 27 Mehefin. Byddai angen gofyn am gymeradwyaeth y Pwyllgor Busnes.

Sgrinio Clyw Newydd-anedig Cyffredinol

HSS-08-02(p.3)

7.3 Dywedodd y Gweinidog na allai roi mwy o wybodaeth ar hyn o bryd ar y rhaglen weithredu.